

Dag 1: Lettergrepensoep met rijmballetjes

1 Voorbereiding

- Voorzie, als je niet kunt projecteren, voor elke leerling een exemplaar van het gedicht op kopieerblad 1 (1 kopie per 4 leerlingen).
- Kopieer kopieerblad 2 en 3 op leerlingenaantal. Van kopieerblad 3 voorzie je best enkele extra's voor vlugge werkers.
- De leerlingen hebben een schaar nodig.

2 Lesgang

Instap: lettergrepenspel

Zorg in je klas, of een ander lokaal, dat de leerlingen in een kring kunnen staan. Leid het spel in door enkele woorden in lettergrepen te verdelen. Je kunt dat ondersteunen met een klap in de handen. Maak een duidelijk onderscheid met klankgroepen: bv. bak-ker vs. ba-kker. Werk met lange woorden. Bv. computerscherm = com – pu – ter – scherm ...

Meer voorbeelden: telefoonoplader, winkelkarretje, vloertapijt, lampenkap, printerpapier ...

Als alle leerlingen het principe van de lettergrepen begrijpen, kun je het spel uitleggen.

Speler 1 denkt aan een woord dat bestaat uit meer dan 1 lettergreep. Daarvan zegt hij enkel de eerste lettergreep luidop (bv. schilderij → zeg 'schil'). Speler 2 vult de eerste lettergreep aan met een tweede lettergreep (bv. 'der'). De kans dat speler 2 iets anders zegt dan wat speler 1 bedacht heeft, is groot, maar dat verrassende is net het doel van deze opdracht. Speler 3 gaat verder enz. Als een speler vindt dat het woord afgewerkt is door de vorige speler zegt die speler 'STOP'. Dat is het signaal voor de volgende in de rij om een nieuw woord te bedenken.

Bv. Speler 1: sla
Speler 2: gers
Speler 3: zoon
Speler 4: STOP
Speler 5: hui
Speler 6: sje
Speler 7: STOP
Speler 8: min | ...

Tip!

Je kunt het spel ook opbouwen: begin met woorden van twee lettergrepen en bouw zo verder op naar 'grotere' woorden.

Lettergrepengedicht

Lees enkel de titel van het hierna volgende gedicht van Geert De Kockere voor: Paardenvijg.

Vraag meteen naar wat de leerlingen verwachten:

- Waarover gaat het gedicht volgens jou?
- Verwacht je een ernstig gedicht? Of ...
- Wat zie je voor je bij het horen van deze titel?

Lees het gedicht nu voor, zorg dat leerlingen kunnen meelesen (bord of kopieerblad 1).

Paardenvijg

Dit is wat ik zag:

in de maand mei
stond een laddertje van klei
zomaar in de paardenwei.

Een dwerg
kroop erop en viel eraf,
wel honderd keer na elkaar.
Tot hij zo plat was
als een vijg,
een paardenvijg
met dwergenhaar.

Ik zweer je: het is waar!
Precies zoals ik het zei,
in de maand mei,
in de paardenwei.

Geert De Kockere

*Uit: Een reus met lange armen
ISBN 97-8905838-120-0*

Ga dieper in op de betekenis van het gedicht, stel deze vragen:

- Klopt de veronderstelling die je had bij het lezen van de titel?
- Zie je nog steeds hetzelfde beeld als daarnet, voor het voorlezen van het gedicht?
- Met welk woord 'speelt' de dichter hier, net zoals wij deden in het lettergrepenspel? *Paard*
- Kun je nog andere woorden met 'paard' bedenken? *Paardenhoef, paardenbloem, paardenhaar, paardenstaart ...*
- De dichter speelt niet alleen met lettergrepen maar ook met rijm. Waar zie je dat in het gedicht? *Mei, klei, wei, zei – haar, waar*

Laat een leerling het gedicht nog eens expressief voorlezen.

Een gedicht maken met zelfbedachte woorden

Leg de opdracht stapsgewijs uit.

Stap 1: Verzamel minstens drie lange woorden. Noteer ze op je kopieerblad.

Stap 2: Noteer de woorden nu in de hokjes: in elk hok komt één lettergreep.

Stap 3: Verknip de hokjes.

Stap 4: Puzzel nu met de lettergrepen tot je zelf nieuwe woorden hebt verzonnen. Noteer dat woord op de schrijflijn en zoek er een eigen betekenis bij.

Stap 5: Verzamel twee rijmwoorden voor elk woord (die woorden mogen bestaan of verzonnen zijn).

Stap 6: Creëer met de gevonden woorden en rijmwoorden je eigen gedicht.

Werktijd

Treed als coach op tijdens de werktijd: beloon, daag uit en doe zelf vooral zo weinig mogelijk suggesties.

(Te) vlugge werkers kun je aansporen om het gedicht nog mooier te maken of je kunt hen een tweede of derde versie laten maken met dezelfde lettergrepenkaartjes.

Afronding

Leerlingen die dat willen kunnen hun gedicht(en) voordragen. Je kunt ook een poëziewand (of poëzieboom, -draad, -blok, -doos ...) maken waarop de jonge dichters hun werk tentoonstellen.

Rond de les af met het gedicht 'Beestenwagen' van Geert De Kockere, dat letterlijk bewijst dat omgekeerd denken en woorden dooreengooien een 'beestig' mooi resultaat kan opleveren!

Beestenwagen

Pier woonde in een wagen,
een wagen met een roze snuit.
Toen reed hij ermee weg
en 't verhaaltje was uit.

(Hm, dat klinkt bekend,
maar redelijk stom.
Probeer het andersom...)

Het verhaaltje was uit
en hij reed ermee weg.
Toen waagde zich een snuit
in de wagen van Pier.

(Tja, minder bekend,
maar een beetje raar.
Gooi alles eens door elkaar...)

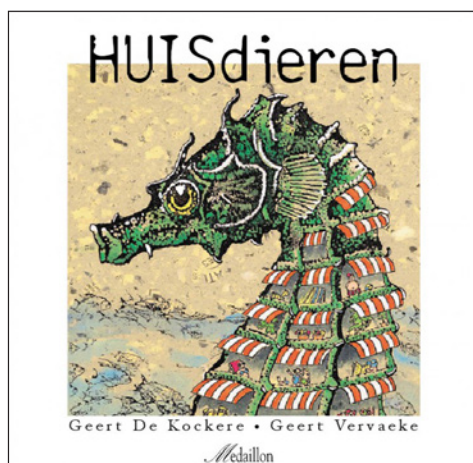
Hij reed achteruit
en 't verhaaltje was weg.
Toen woonde er een pier
op de rozen in de wagen.

(Origineel,
maar je hebt pech...
Het rijm is weg!)

De wagen reed weg,
want de pieren gingen uit.
Toen kwam er een verhaal
en Roos trok een snuit.

(Bravo! Erewoord,
dat is het mooiste
wat ik ooit heb gehoord...)

Geert De Kockere

Uit: *Huisdieren*
ISBN 90-5838-029-7

Domeinoverschrijdend werken?

Wil je nog verder gaan? Dan kunnen de gedichten 'onder handen' genomen worden met verf, stof, kleurpotloden ... Als je de foto's van die werken bundelt, heb je meteen een dichtbundel waar je als klas of school mee kunt uitpakken.

Misschien wil je er wel een digitaal audioboek van maken, zodat de ouders op de schoolwebsite kunnen meegenieten van het talent van hun spruit?

3 Voorbeeld van een creatie van leerlingen

de orleider
ziet de aardbol
wereldwijder dan dichtbij

kom, zegt hij
dan draai ik je dol
en wie weet jij mij

hij neemt een hap
uit zijn suikerige boek
en schiet zich in zijn wederboek

de terugkeer?
zoek...

Noor

Paardenvijg

Dit is wat ik zag:

in de maand mei
stond een laddertje van klei
zomaar in de paardenwei.

Een dwerg
kroop erop en viel eraf,
wel honderd keer na elkaar.
Tot hij zo plat was
als een vijg,
een paardenvijg
met dwergenhaar.

Ik zweer je: het is waar!
Precies zoals ik het zei,
in de maand mei,
in de paardenwei.

Geert De Kockere

Paardenvijg

Dit is wat ik zag:

in de maand mei
stond een laddertje van klei
zomaar in de paardenwei.

Een dwerg
kroop erop en viel eraf,
wel honderd keer na elkaar.
Tot hij zo plat was
als een vijg,
een paardenvijg
met dwergenhaar.

Ik zweer je: het is waar!
Precies zoals ik het zei,
in de maand mei,
in de paardenwei.

Geert De Kockere

Paardenvijg

Dit is wat ik zag:

in de maand mei
stond een laddertje van klei
zomaar in de paardenwei.

Een dwerg
kroop erop en viel eraf,
wel honderd keer na elkaar.
Tot hij zo plat was
als een vijg,
een paardenvijg
met dwergenhaar.

Ik zweer je: het is waar!
Precies zoals ik het zei,
in de maand mei,
in de paardenwei.

Geert De Kockere

Paardenvijg

Dit is wat ik zag:

in de maand mei
stond een laddertje van klei
zomaar in de paardenwei.

Een dwerg
kroop erop en viel eraf,
wel honderd keer na elkaar.
Tot hij zo plat was
als een vijg,
een paardenvijg
met dwergenhaar.

Ik zweer je: het is waar!
Precies zoals ik het zei,
in de maand mei,
in de paardenwei.

Geert De Kockere

lettergrepensoep met rijmballetjes

